

Kristine Nergaard og Bård Jordfald

Hvor blir studentmedlemmene av? En kvantitativ analyse av LOs studentmedlemskap

Kristine Nergaard og Bård Jordfald

Hvor blir studentmedlemmene av?
En kvantitativ analyse av LOs studentmedlemskap

© Fafo 2008

ISBN 978-82-7422-635-7

ISSN 0801-6143

Omslagsfoto: © Jens Sølvberg / Samfoto

Omslag: Fafos Informasjonsavdeling

Trykk: Allkopi AS

Innhold

Forord	5
Forkortelser	6
Sammendrag	7
1 LOs studentmedlemskap	11
2 Problemstillinger og datamateriale	15
3 Studentmedlemmer i LOs egne oversikter	17
4 Hva forteller LOfavør-registeret om LOs studentmedlemmer?	19
5 Hva skjer med studentmedlemmene over tid?	23

Forord

LOs student- og elevmedlemskap ble opprettet i 2001, og i dag er det i overkant av 11 000 studentmedlemmer fordelt på LOs forbund. Denne rapportens hovedproblemstilling er i hvilken grad de går over i ordinært medlemskap etter endt studietid. Datagrunnlaget for rapporten er LOfavør-registeret, som administreres av Sparebank1.

Rapporten er skrevet på oppdrag fra LO. Vi takker LOs organisasjonsavdeling for kommentarer og innspill. Det skal også rettes stor takk til Svein Sørli ved Sparebank1, som har tilrettelagt datasettet.

Oslo, 29. august 2008

Kristine Nergaard og Bård Jordfald

Forkortelser

LO-forbund per 2008

APF	Arbeiderbevegelsens Presseforbund
EL & IT	EL & IT Forbundet
Fagforbundet	Fagforbundet
Fellesforbundet	Fellesforbundet
FO	Fellesorganisasjonen
FLT	Forbundet for Ledelse og Teknikk
HK	Handel og Kontor
IE	Industri Energi
MFO	Musikernes fellesorganisasjon
NOF	Norges Offisersforbund
NAF	Norsk Arbeidsmandsforbund
NFF	Norsk Fængsels- og Friomsorgsforbund
NJF	Norsk Jernbaneforbund
NLF	Norsk Lokomotivmannsforbund
NNN	Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
Postkom	Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund
NSF	Norsk Sjømannsforbund
NTL	Norsk Tjenestemannslag
NTF	Norsk Transportarbeiderforbund
NTAF	Norsk Treindustriarbeiderforbund
NISO	Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon
SL	Skolens Landsforbund

Tidligere LO-forbund

HRAF	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet
NGF	Norsk Grafisk Forbund
NOPEF	Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund
NKIF	Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund

Sammendrag

Tema for denne rapporten er LOs studentmedlemskap, og i hvilken grad studentmedlemmene forblir i LO over tid. LOs studentmedlemskap ble opprettet i 2001. Til forskjell fra tidligere medlemstilbud for studenter, er LOs studentmedlemskap et fellesprosjekt, basert på vedtak i LOs organer og regulert av en samarbeidsavtale mellom forbundene og LO. Studentmedlemmene betaler også kontingent, som i 2008 er satt til maksimalt 250 kroner per semester/500 kroner per år.

Begrunnelsene for LOs studentmedlemskap er flere, blant annet trenger studenter med deltidsjobb ved siden av studiene et organisasjonstilbud som er nyttig for deres arbeidsforhold. Det er dessuten et mål at tilbudet skal bidra til å øke rekruttering av yngre arbeidstakere med høyere utdanning til LO gjennom å gjøre dem kjent med fagbevegelsen allerede i studietiden. Det er den siste problemstillingen som er sentral i denne rapporten.

Dataene som brukes i analysen er hentet fra LOfavør sitt register. Dette registeret omfatter alle LO-forbundenes medlemmer, inkludert tidligere medlemmer/avsluttede medlemskap. Fordelen med å benytte dette registeret er at medlemsinformasjon fra samtlige LO-forbund er samlet ett sted. Dermed kan vi også fange opp overganger mellom forbundene. LOfavør har stilt anonymiserte data til disposisjon for Fafo. Oppdragsgiver for prosjektet har vært LOs organisasjonsavdeling.

Vi har tatt utgangspunkt i aktive studentmedlemmer per januar 2004 og undersøkt hvor mange av disse som gjenfinnes som medlemmer per januar 2008. Vi kan dermed si hvor mange av studentmedlemmene som forsvinner ut i løpet av en fireårsperiode, hvor mange som går over i ordinært medlemskap og hvor mange som fortsatt er studentmedlemmer. Registeret gir også mulighet for å se om det er variasjoner mellom forbund, mellom menn og kvinner, yngre og eldre studentmedlemmer med videre. I tillegg ser vi kort på hva dette registeret forteller om LOs studentmedlemmer når det gjelder alder, kjønn, forbundstilknytning og innmeldingstidspunkt.

Kjennetegn ved LOs studentmedlemmer per 2008

- De aller fleste av LOs forbund har studentmedlemmer i sine rekker. Flesteparten av studentmedlemmene finner vi i Fagforbundet, FO, HK, NTL, MFO, Industri og Energi og Fellesforbundet (per 2008). Et fåtall av studentmedlemmene er elev-

medlemmer som har oppgradert sitt medlemskap til et studentmedlemskap.

- LOs studentmedlemmer skiller seg ikke fra norske studenter generelt når det gjelder alder. Flertallet av studentmedlemmene er under 30 år, og 45 prosent er under 25 år (2008). Det er dermed rimelig å anta at mange av de som rekrutteres er yngre studenter som får sitt første møte med LO/fagbevegelsen gjennom et studentmedlemskap.
- FO og Fagforbundet skiller seg ut ved å ha mange voksne studenter. En del studentmedlemmer har lang medlemsansiennitet i et LO-forbund, noe som gjør det rimelig å anta at dette dreier seg om medlemmer som er i etter- eller videreutdanning. Flertallet er imidlertid yngre studenter. Kvinner er i flertall blant studentmedlemmene.

Går studentmedlemmene over i ordinært medlemskap eller forvinner de ut?

- 54 prosent av de opprinnelige studentmedlemmene per januar 2004 er medlem av et LO-forbund i januar 2008. Av disse er 12 prosent fortsatt studentmedlemmer, mens 42 prosent er registrert som ordinære medlemmer. Tallene omfatter også dem som har meldt seg inn igjen i et LO-forbund på nytt, etter å ha blitt strøket/utmeldt i sitt opprinnelige medlemskap.
- Blant dem som ikke lenger er medlemmer (46 prosent av studentmedlemmene per januar 2004), var 18 prosent registrert som ordinære medlemmer da de meldte seg ut/ble strøket, mens 28 prosent sto som studentmedlemmer. Dette betyr at en del av de utmeldte studentmedlemmene har gått over i et ordinært medlemskap, men at de senere har meldt seg ut.
- Andelen studentmedlemmer som gjenfinnes som medlemmer i 2008, er høyest blant FO sine studentmedlemmer. Her var 78 prosent av studentmedlemmene fra 2004 fortsatt medlemmer av et LO-forbund fire år senere, og nesten samtlige av disse var ordinære medlemmer.
- Også i MFO og NFF har mange av studentmedlemmene gått over i et ordinært medlemskap. Her er rundt 60 prosent av studentmedlemmene fortsatt medlemmer av et LO-forbund, de fleste har gått over til et ordinært medlemskap.
- I Fagforbundet – som er et av forbundene med mange studentmedlemmer – gjenfinnes 41 prosent av studentmedlemmene per 2004 som ordinære medlemmer i 2008. I tillegg er 11 prosent fortsatt studentmedlemmer.

- INTL og HK er det kun et mindretall av studentmedlemmene som ender opp som ordinære medlemmer. Etter fire år finner vi igjen 18 prosent (HK) og 20 prosent (NTL) av de opprinnelige studentmedlemmene i et ordinært medlemskap. I tillegg er en del fortsatt studentmedlemmer, noe som betyr at andelen som fortsatt er tilknyttet LO er 32 prosent i HK og 41 prosent i NTL.
- De eldste studentmedlemmene (per 2004) går oftest over i et ordinært medlemskap, og det er flere kvinner enn menn som forblir i LO.
- Flertallet av studentene forblir i sitt opprinnelige forbund. 91 prosent hadde ikke skiftet forbund i januar 2008 eller på det tidspunktet de ble strøket/meldte seg ut.
- Andelen studentmedlemmer som har byttet forbund, er høyest i Fellesforbundet, FLT og NKIF. Alle disse forbundene har få studentmedlemmer. Også i HK (14 prosent) og i NTL (14 prosent) er det en god del studentmedlemmer som har skiftet forbund.
- Av de 9400 studentmedlemmene per 2004 er rundt 10 prosent registrert med et nytt medlemskap, det vil si at de har meldt seg ut og inn igjen etter 2004. Flertallet av disse har også skiftet forbund.

Avsluttende bemerkninger

Undersøkelsen viser at mer enn halvparten av LOs studentmedlemmer gjenfinnes som medlemmer når vi undersøker medlemsregistrene etter en periode på fire år, og at drøye 40 prosent er registrert som ordinære medlemmer. De som har lengst fartstid som LO-medlemmer (og som sannsynligvis er i en etter- og videreutdannings situasjon), voksne studenter og studenter fra forbund som organiserer yrker eller profesjoner, er oftest å gjenfinne som ordinære medlemmer. Hovedinntrykket er dermed at studentmedlemskapet bidrar til rekruttering, selv om forbund som HK og NTL har atskillig større frafall enn profesjons- og yrkesbaserte forbund som FO og MFO.

Samtidig ser vi flere utfordringer knyttet til studentmedlemskapet. For det første, LO organiserer kun en liten andel av alle studenter i Norge. Det er dermed fortsatt utfordringer knyttet til det å nå ut til den jevne student. For det andre, mange av studentmedlemmene i forbund som HK og NTL forsvinner mens de fortsatt er studenter. Det er dermed en utfordring for LO å få bedre grep på studentene i de forbundene der man ikke utdannes inn i et «LO-yrke». For det tredje er det klart at det å rekruttere og beholde studentmedlemmer – ikke minst de uten tidligere tilknytning til fagbevegelsen eller yrker/profesjoner der LO har en dominerende posisjon – er krevende. Mange forsvinner i løpet av ganske kort tid som studentmedlem. Dette viser at det ikke kun

holder å rekruttere denne typen medlemmer gjennom kampanjer og profilering på studiestedene – det er også viktig å ha en strategi for å beholde dem som medlemmer, helst helt til de kan få et tilbud på sin framtidige arbeidsplass.

1 LOs studentmedlemskap

LOs studentmedlemskap ble opprettet i 2001, og er rettet mot unge mennesker under utdanning.¹ Mange av dagens studenter har deltidsarbeid ved siden av studiene, og LO har i sitt studentmedlemskap lagt vekt på at studentmedlemmene skal kunne ha nytte av sitt medlemskap i arbeidslivet. Studentmedlemmene skal plasseres i det LO-forbundet som er mest relevant for deres utdanning. Studentmedlemmene kan imidlertid få assistanse i tilknytning til sitt arbeidsforhold fra det forbundet som organiserer på arbeidsplassen, det vil si hjelp og bistand fra lokal tillitsvalgt og om nødvendig også annen bistand.² I tillegg får studentmedlemmene fagblad, forsikringer og tilgang til LO-favor-fordelene med videre. Studentmedlemmene betaler vanligvis kontingent, og denne er i rammeavtalen for LOs student- og elevmedlemskap satt til maksimalt 250 kroner per semester/500 kroner i året (per juli 2008).

Det er inngått en avtale mellom LO og forbundene om studentmedlemskapet, og det er utarbeidet retningslinjer for hvordan studentene på ulike studieretninger fordeles mellom forbundene.

Ettersom det kan foreligge noen gråsoner mot det tradisjonelle fagforeningsmedlemskapet, er det satt opp følgende kriterier for når en studerende kan bli studentmedlem: Studiet må være hovedbeskjeftigelse (ikke arbeid) og arbeidsinntekten må ikke overstige Statens lånekasse for utdanning sin grense for utdanningsstipend (personinntekt over 122 000 kroner for 2008).

I rammeavtalen for LOs student- og elevmedlemskap er disse punktene skissert opp som grunnlaget for et felles medlemskap/en felles satsing:

- Å gi studenter (og elever) et bedre faglig vern dersom de velger å ta arbeid ved siden av studiene
- Et sterkere engasjement fra LO-fellesskapet i utdanningspolitikken
- Å bedre studentenes levekår
- Å styrke tilknytningen til fagbevegelsen

¹ Også tidligere fantes det ordninger med student- og elevmedlemskap, men kun på forbundsnivå, ikke som en fellessatsing/fellesordning.

² Det forbundet som har studenten som medlem, må bære eventuelle kostnader knyttet til juridisk behandling/tvister.

Mange studenter har deltidsjobber, og erfaringen er at denne typen arbeidstakere ofte står svakt i forhold til arbeidsgiver og heller ikke alltid kjenner sine rettigheter. Gjennom å tilby et studentmedlemskap som også gir rett til bistand i denne typen arbeidsforhold, vil studentmedlemmene bli kjent med det forbundet som er mest aktuelt for deres framtidige arbeidsforhold, samtidig som en potensielt utsatt gruppe arbeidstakere får mulighet for bistand i sine deltidsjobber. LO organiserer i alle sektorer og de fleste bransjer, og LO-forbund vil være de dominerende organisasjonene i bransjer med mange deltidsansatte studenter (for eksempel hotell- og restaurantbransjen og varehandel). Den brede tilstedeværelsen i norsk arbeidsliv må kunne betraktes som et potensielt konkurransefortrinn for LO siden mange studenter vil ha deltidsstillinger i bransjer der de rene profesjonsforbundene ikke er til stede.

LO ønsker også at studentmedlemskapet skal styrke tilknytningen til fagbevegelsen, og dermed bidra til å styrke rekrutteringen blant utdanningsgruppene. I dagens arbeidsmarked har mange unge arbeidstakere en eller annen form for høyere utdanning, og det er et mål for LO å styrke LO-forbundenes andel blant disse.

Studenter, arbeidsliv og fagforeningsmedlemskap

Ifølge Statistisk sentralbyrå er det om lag 208 000 studenter ved norske høyskoler og universiteter (per 2007). I tillegg kommer 11 000 norske studenter i utlandet. Levekårsundersøkelsen blant studenter i 2005³ viser at 56 prosent av studentene har arbeid ved siden av studiene. Denne undersøkelsen sier ikke noe om organisasjonsgrad eller i hvilke bransjer studentene arbeider. Andre undersøkelser viser imidlertid at organisasjonsgraden er lav blant elever og studenter med deltidsjobb. Med utgangspunkt i arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 2004, 2. kvartal, kan man anslå at det finnes om lag 135 000 studenter/elever som har en deltidsstilling i tillegg til studiene. Drøye 40 prosent av disse arbeider innen detaljhandel og hotell- og restaurantbransjen, mens 18 prosent arbeider i helse- og sosialsektoren. Kun 12 prosent av de deltidsarbeidende studentene oppgir å være medlem av en fagforening/arbeidstakerorganisasjon. Organisasjonsgraden er 17 prosent hvis vi ser på dem som er 19 år eller mer, det vil si de som mest sannsynlig er studenter.⁴

I AKU spør man om arbeidstakeren har hatt lønnet arbeid siste uke (AKU-kriteriet for å regnes som sysselsatt). Antallet studenter/elever med deltidsarbeid vil dermed være høyere over året, siden en del i hovedsak arbeider i ferier/mer sporadisk. Disse tallene vil ikke fange opp alle studentmedlemmene i LO og andre organisasjoner, siden en del av disse ikke arbeider. Det er også uklart i hvilken grad studentmedlemmer og medlem-

³ Elisabeth Ugreninov og Odd Frank Vaage: *Studenters levekår 2005*, SSB Rapport 2006/22. (http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200622/rapp_200622.pdf)

⁴ Tilleggsundersøkelse til AKU 2. kvartal 2004. Tallene for studenter/elever er basert på ikke-publisert materiale fra Fafo.

mer i profesjonsforbundenes studentorganisasjoner vil betrakte et studentmedlemskap som å være fagorganisert. Bildet er imidlertid klart – deltidsarbeidende studenter er stort sett uorganiserte. Selv om disse tallene er fra 2004, er det liten grunn til å tro at bildet vil være ett annet når nye tall foreligger senhøstes 2008.

Det å ha et organisasjonstilbud til studenter og å være til stede på studiestedene har lenge vært en strategi blant de såkalte profesjonsforbundene, som enten tilbyr studentmedlemskap eller har egne studentorganisasjoner med tett organisatorisk tilknytning til forbundet. Ett eksempel er Utdanningsforbundet, som har en egen studentorganisasjon. Fafo gjennomførte høsten 2007 en større medlemsundersøkelse blant Utdanningsforbundets medlemmer.⁵ Her viste det seg at hvert tredje medlem hadde vært studentmedlem og dermed hadde en tilknytning til Utdanningsforbundet allerede i studietiden. Blant medlemmene som hadde kommet til i forbundet de seneste ti årene, viste det seg at over halvparten i barnehagene og fire av ti medlemmer i grunnskolen tidligere hadde vært studentmedlemmer. Det er rimelig å anta at Utdanningsforbundets aktivitet på studiestedene gjør at det er lettere for forbundet å nå nyutdannede lærere og førskolelærere når disse begynner i sin første jobb.

Også mange andre fagforbund/arbeidstakerorganisasjoner har et medlemstilbud til studenter. LO har i dag et eget studentmedlemskap, og er til stede på høyskoler og universiteter. Per 2008 har LO om lag 11 000 studentmedlemmer. En sentral problemstilling for vår analyse er om disse medlemmene går over i ordinært medlemskap når studieperioden er over.

⁵ Jordfald, B. og K. Nergaard (2008), *Utdanningsforbundets medlemsundersøkelse 2007*. Fafo-rapport 2008:13

2 Problemstillinger og datamateriale

I denne rapporten ser vi på hvem LOs studentmedlemmer er, om studentmedlemskapet bidrar til å bringe nye medlemmer inn til LOs forbund ved at studentmedlemmene forblir medlemmer over tid, og hvor mange som går over til et vanlig medlemskap. Vi har ikke gjennomført noen egen datainnsamling, men baserer oss på et datamateriale som er tilrettelagt av LO-favor, med utgangspunkt i denne ordningens medlemsregister. Her ser vi på aktive studentmedlemmer per januar 2004, og kartlegger hva som har skjedd med disse fram til januar 2008. Følgende spørsmål stilles:

- I hvilken grad gjenfinnes studentmedlemmer som ordinære medlemmer i 2008?
- Hvor mange av studentmedlemmene forsvinner ved at de melder seg ut eller blir strøket? Og hvor mange har fortsatt et studentmedlemskap?
- Hvilke forskjeller mellom forbundene finner vi når det gjelder overgangsrater til ordinært medlemskap?
- Hvem er LOs studentmedlemmer, og er det forskjeller mellom forbundene når det gjelder studentmedlemmenes kjønn, alder og medlemsansiennitet?

Datamaterialet

Studentmedlemmene registreres i det forbundet der de er medlem, og det er forbundene som har oversikt over studentmedlemmene. LO sentralt har ikke eget register over medlemmer som omfattes av LOs studentmedlemskap. Forbundene rapporterer antall studentmedlemmer (kvinner og menn) inn til LO sentralt i form av en kvartalsvis medlemsstatistikk. Denne statistikken danner grunnlaget for LOs egne oversikter over antall studentmedlemmer. Disse opplysningene gir imidlertid ikke grunnlag for å beregne strømmer inn og ut fra denne typen medlemskap på individnivå.⁶

Opplysninger om studentmedlemmer med forsikringsrettigheter finnes i LO-favor's medlemsregister, som administreres av Sparebank1. Dette registeret omfatter alle LOs medlemmer, inklusive opplysninger om eventuell utmeldingsdato. Det er det sistnevnte

⁶ Enkelte av forbundene lager egne oversikter over overgangsrater.

registeret som i hovedsak ligger til grunn for analysen i denne rapporten.⁷ Vi ba om opplysninger om aktive studentmedlemmene per januar 2004. Siden registeret oppdateres fortløpende, har vi ikke historiske data om for eksempel når en overgang fra én type medlemskap til en annen skjer. Men vi har opplysninger om status per januar 2008 (medlem/ikke, student/ordinært medlem, forbundstilknytning m.v.). I tillegg finnes opplysninger om alder, kjønn og når medlemmet er innmeldt.

Individene bak de om lag 9400 aktive studentmedlemskapene som var registrert i januar 2004 vil også opptre andre steder i registeret til LOfavør. De kan ha avsluttede medlemskap fra før 2004 bak seg, og de kan ha meldt seg inn og ut flere ganger etter januar 2004. Vi tar hensyn til dette i behandlingen av datamaterialet. Vi vil i hovedsak være opptatt av hvilken status de 9400 personene har per januar 2008, og ikke legge særlig vekt på eventuelle mellomliggende ut- og innmeldinger i perioden 2004–2008.

Rapportens oppbygging

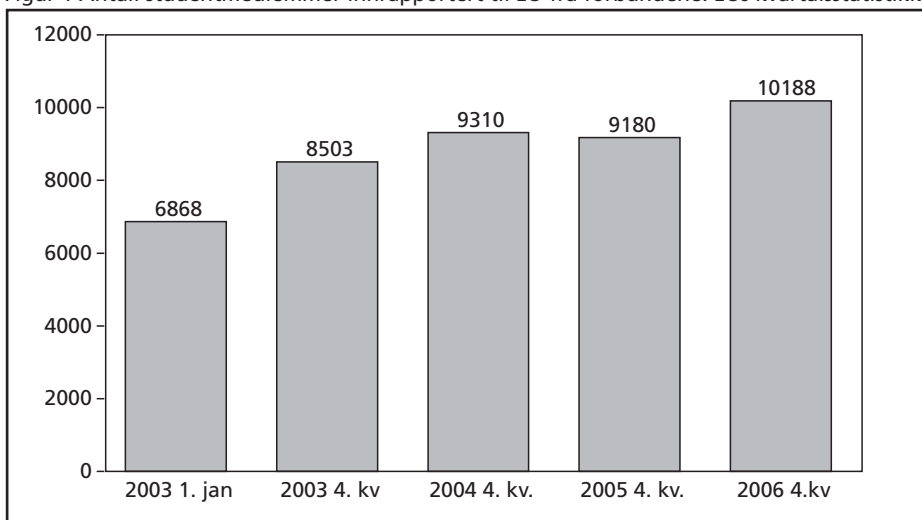
I kapittel 3 går vi kort igjennom LOs egne oversikter over studentmedlemmene. I kapittel 4 ser vi på hva LOfavør-registeret kan fortelle om studentmedlemmene (alder, forbund osv), mens kapittel 5 tar for seg hva som skjer med studentmedlemmene over tid, blant annet overgangen til ordinært medlemskap.

⁷ Fafo har fått anonymiserte data med opplysninger om kjønn, alder, forbund og innmeldings- og utmeldingsår og nåværende medlemsstatus (ordinært medlem eller studentmedlem).

3 Studentmedlemmer i LOs egne oversikter

LOs statistikk over studentmedlemmer, det vil si de oversiktene som forbundene rapporterer inn til LO hvert kvartal, viser at antallet har økt gradvis siden ordningen ble opprettet (figur 1). Per 1. januar 2003, da ordningen hadde vært i funksjon vel et år, var det drøye 6800 studentmedlemmer. I 2006 (4. kvartal) hadde LO drøye 10 000 studentmedlemmer. I første kvartal 2008 var antallet studentmedlemmer økt til rundt 11 200 personer. I gjennomsnitt har antall studentmedlemmer økt med 900 personer per år de fem årene vi har tall for.

Figur 1 Antall studentmedlemmer innrapportert til LO fra forbundene. LOs kvartalsstatistikk.

Forbund

I 1. kvartal 2008 oppga 18 av forbundene at de hadde studentmedlemmer (tabell 1). To tredeler av studentmedlemmene befant seg i de tre forbundene med flest medlemmer (Fagforbundet, FO og HK), og 80 prosent var tilknyttet et av de fem forbundene med flest studentmedlemmer (de tre foregående samt NTL og MFO). Flertallet av LO-forbundene har ganske få studentmedlemmer.

Tabell 1 Studentmedlemmer etter forbund. 2003 og 2006 (4. kvartal) og 2008 (1. kvartal).

	2003, 4. kvartal	2006, 4. kvartal	2008, 1. kvartal
Fagforbundet	3189	2834	3094
FO	1937	2480	2495
HK	773	1571	1722
NTL	850	840	871
MFO	649	739	724
NOF	311	400	401
Fellesforbundet	42	294	495
SL	154	182	235
NFF	0	121	242
FLT	109	117	55
NTF	103	116	115
NKIF	135	100	-
NOPEF	55	91	-
NAF	28	74	110
EL&IT	96	60	51
NLF	0	48	0
NSF	8	15	19
NISO	0	6	6
NNN	8	3	2
APF	2	2	9
IE	-	-	569
NGF	19	-	-
NJF	0	0	0
Postkom	0	0	0
NTAF	0	0	2
HRAF	35	95	-
I alt	8503	10188	11217

Kjønn

To tredeler av studentmedlemmene er kvinner, noe som betyr at kvinneandelen her er høyere enn blant studenter generelt. Mange av studentmedlemmene befinner seg i LOs kvinnedominerte forbund (Fagforbundet, FO og HK), noe som tyder på at de har valgt kvinnedominerte studier/utdanninger.

4 Hva forteller LOfavør-registeret om LOs studentmedlemmer?

LOfavør-registeret inneholder opplysninger om studentmedlemmene som LO sentralt ikke har. Vi skal derfor først se nærmere på hvordan studentmedlemmene i registeret fordeler seg etter alder, kjønn, medlemsansiennitet og forbund. Her ser vi på situasjonen per januar 2004 og per august 2008.

LOfavør-registeret vil ikke nødvendigvis samsvare helt med det LO-forbundene rapporterer inn til LO av medlemskategorier. Enkelte forbund vil ha medlemskategorier som i LOfavør grupperes som «studenter», men som ikke faller inn under LOs studentmedlemskap. Ett eksempel er NFF, der elever i etatsutdanningen nå klassifiseres som studentmedlemmer også i LOs egne oversikter, men der dette ikke var tilfelle i 2004. Et annet er NOF, som har flere studentmedlemmer i LOfavør-registeret enn de som faller inn under LOs studentmedlemskap. Med unntak av MFO sine studentmedlemmer, var studentmedlemmene dekket av kollektiv hjemforsikringen for studenter.

Alder og kjønn

LOs studentmedlemmer har stor aldersmessig spredning (tabell 2). Blant dem som var medlemmer per januar 2004 var en drøy tredel under 25 år, og til sammen 64 prosent var under 30 år. I 2008 er det noe flere unge studentmedlemmer, 45 prosent er under 25 år og drøye 70 prosent er under 30 år.

Knappe halvparten av norske studenter er under 25 år, og to tredeler er under 30 år (Statistisk sentralbyrå, Utdanningsstatistikk 2007). LOs studentmedlemmer avspeiler dermed den norske studentmassen aldersmessig.

Aldersfordelingen viser også at en del av LOs studentmedlemmer – på samme måte som norske studenter generelt - har vært i arbeidslivet en periode før de har startet på en etter- eller videreutdanning. De litt eldre studentene kjenner antakelig bedre til LO og prinsippene for fagorganisering enn det de yngste studentene gjør. Noen av LOs studentmedlemmer kan også ha vært ordinære medlemmer i et av LO-forbundene før de har tatt fatt på en videreutdanning – og dermed være interessert i å beholde sitt medlemskap.

LOfavør-registeret bekrefter også det vi ser i LOs egne oversikter – LOs studenter er litt mer kvinnedominerte enn det man ville forvente ut fra den norske studentmas-

Tabell 2 Aldersfordeling blant LOs studentmedlemmer per januar 2004 og per august 2008.

	Per januar 2004		Per august 2008	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Under 25 år	3558	38	5009	45
25-29 år	2545	27	2987	27
30-34 år	1158	12	1130	10
35-39 år	831	9	781	7
40 år og mer	1313	14	1094	10
I alt	9405	100,0	10001	100

sen sett under ett. Man kan dermed anta at en viktig del av rekrutteringen skjer fra kvinnedominerte studieretninger til LOs kvinnedominerte forbund. Blant dem som var registrert som studentmedlemmer per januar 2004, var 64 prosent kvinner og 36 prosent menn. SSBs oversikter viser at 60 prosent av studentene var kvinner i 2004.

Forbund – LOfavør

Fagforbundet, FO og NOF er de største forbundene blant de drøye 9400 studentmedlemmene i LOfavørs register per januar 2004. I tillegg er HK, NTL og MFO blant de forbundene som har en god del studentmedlemmer.

Registrerte studenter i LOfavør vil ikke samsvare helt med det som forbundene rapporterer inn til LO (kvartalsstatistikken). Dette kan skyldes flere forhold, blant

Tabell 3 Forbundstilknytning for studentmedlemmer i LOfavør-registeret per januar 2004.

Forbund per 2004		Forbund per 2004	
Fagforbundet	3117	Fellesforbundet	93
FO	1724	NOPEF	44
NOF	1317	NAF	28
NTL	868	NSF	8
HK	795	NNN	7
MFO	607	HRAF	-
NFF	222	NGF	-
SL	152	Postkom	-
NKIF	133	NTAF	-
NTF	99	NISO	-
FLT	97	NJF	-
EL&IT	94	APF	-
		Total	9405

annet at det ikke nødvendigvis er fullt samsvar mellom medlemskodene i LOfavør og forbundenes egne medlemskategorier. Det er først og fremst NOF og NFF som har studentmedlemmer i LOfavør-registeret som ikke er registrert som studentmedlemmer i LOs oversikter (se avsnitt 2). Dette er medlemsgrupper med redusert kontingent som ikke falt inn under LOs studentmedlemskap per 2004 (for eksempel etatsopplæringen innen fengselsetaten). Vi har ikke mulighet til å skille disse fra andre studentmedlemmer.

Første møte med LO eller etablerte medlemmer med studiepermisjon?

Kan vårt datamateriale si noe om LOs studentmedlemmer er gamle medlemmer som har studiepermisjon eller er i videreutdanning, eller om dette er grupper som får sitt første møte med LO gjennom et slikt medlemskap?

Vi ser på innmeldingsår for cirka 9400 studentmedlemmene som var registrert som medlemmer per januar 2004 (tabell 4). Om lag halvparten av disse er innmeldt i perioden 2002–2004, det vil si at vi kan anta at dette i hovedsak er studenter som blir kjent med LO gjennom et studentmedlemskap.

Men det finnes også en del studentmedlemmer som har et innmeldingsår som viser at de har vært tilknyttet LO før dagens studentmedlemskap ble opprettet. En drøy tredel (37 prosent) hadde vært registrert som medlemmer før 2001 (dvs. før dagens ordning var etablert), mens 14 prosent var registrert som medlemmer i 2001. De som har et langvarig LO-medlemskap allerede i 2004, kan være vanlige medlemmer som er gått over til et studentmedlemskap fordi de etter- og videreutdanner seg, eller det kan være medlemmer som er overført fra andre typer elev-/studentmedlemskap til det nyopprettede studentmedlemskapet. Det kan også være medlemmer som har meldt seg ut og kommet tilbake som studentmedlemmer. Det er imidlertid rimelig

Tabell 4 Innmeldingsår – studentmedlemmer per januar 2004 og per august 2008.

Januar 2004			August 2008		
Innmeldingsår	Antall	Prosent	Innmeldingsår	Antall	Prosent
Før 1996	1076	12	Før 2000	853	8
1996-2000	2247	25	2000-2004	2058	19
2001	1231	14	2005	998	9
2002	2032	23	2006	2089	19
2003	2149	24	2007	3345	30
2004	177	2	2008	1658	15
I alt	8912	100	I alt	11001	100

I 2004 ser vi på første innmeldingsår som gjenfinnes i LOfavør-registeret uavhengig av om dette dreier seg om studentmedlemskapet eller et tidligere LO-medlemskap. I august 2008 ser vi på innmeldingsår for gjeldende medlemskap, dvs. at vi ikke ser på eventuelle tidligere medlemskap.

å anta at det er et visst tilsig til studentmedlemskapet fra etablerte medlemmer som går over i en studiesituasjon, enten dette er videreutdanning i yrket eller en form for etterutdanning.

Tallene for 2008 er ikke helt sammenlignbare med tallene for studentmedlemmer per januar 2004, siden vi her ikke har opplysninger om tidligere medlemskap. Når vi for 2008 kun ser på ansienniteten i det nåværende medlemskapet finner vi langt flere med kort medlemsansiennitet.

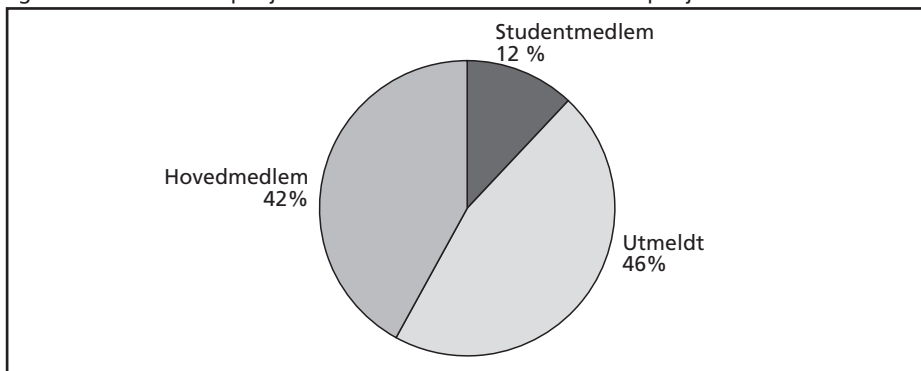
Andelen studentmedlemmer med lang medlemsansiennitet er høyest i NOF, men også i andre forbund fant man i 2004 en god del studentmedlemmer som var innmeldt i forbundet i 2000 eller tidligere. Det kan se ut som om for eksempel industriforbundene sine studentmedlemmer (i allfall per 2004) kan være medlemmer som beholder sitt medlemskap i en etter- og videreutdanningssituasjon. Disse forbundene har ganske få studentmedlemmer. Men også Fagforbundet – med mange studentmedlemmer – har en betydelig andel studentmedlemmer som har vært tilknyttet fagbevegelsen en god del år.

5 Hva skjer med studentmedlemmene over tid?

Med utgangspunkt i LOfavør-registeret per januar 2004 kan vi se nærmere på hvor mange tidligere studentmedlemmer som er blitt ordinære medlemmer, hvor mange som fortsatt har status som studentmedlemmer og hvor mange som har forsvunnet ut. Vi ser her på hvilken medlemsstatus de har i januar 2008, det vil si etter fire år.

Hva har skjedd med de rundt 9400 studentmedlemmene som LO hadde per januar 2004? Figur 2 viser at 54 prosent av de opprinnelige studentmedlemmene fortsatt er medlem i et LO-forbund. Av disse har 42 prosent status som ordinært medlem, mens 12 prosent fortsatt (2008) er registrert som studentmedlemmer. Det er viktig å huske at en del av disse kan ha hatt flere ut- og innmeldinger i perioden mellom 2004 og 2008, og at medlemskapet i dag (eller ved en eventuell utmelding) ikke nødvendigvis er i det forbundet der medlemmet opprinnelig var studentmedlem.

Figur 2 Medlemsstatus per januar 2008 for studentmedlemmene per januar 2004.

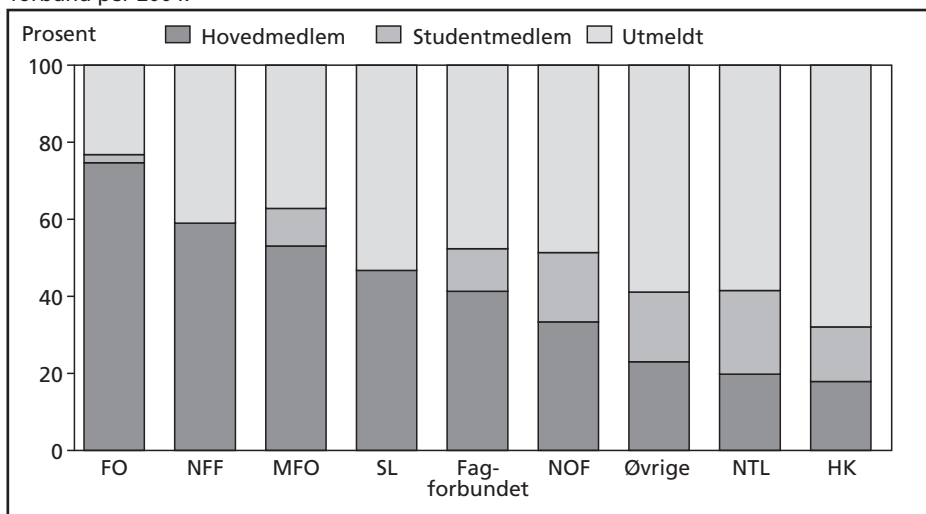
Det er store forskjeller mellom forbundene i hvor mange av de opprinnelige studentmedlemmene som fortsatt er medlem av et LO-forbund. I figur 3 har vi tatt med alle forbund som hadde minst 150 studentmedlemmer per januar 2004 (8 forbund). Studentmedlemmene i forbund som organiserer innen profesjonsutdanninger/yrker (FO og MFO) eller etater (NFF), har høyest andel studentmedlemmer som fortsetter som

LO-medlemmer. I FO er tre av fire av de opprinnelige studentmedlemmene ordinære medlemmer i 2008, mens drøye halvparten av studentmedlemmene i MFO og NFF er registrert som ordinære medlemmer i et LO-forbund per januar 2008. Blant SLs opprinnelige studentmedlemmer gjenfinner vi i underkant av halvparten som ordinære medlemmer i dag, mens andelen som er gått over i et ordinært medlemskap er cirka 40 prosent i Fagforbundet. Det er særlig i HK og NTL at studentmedlemmene sjeldnest er å gjenfinne som ordinære medlemmer. Blant de opprinnelige studentmedlemmene her er det kun hver femte som er registrert med et ordinært medlemskap i LO per januar 2008.

Det er også en del av de opprinnelige studentmedlemmene per 2004 som fortsatt er registrert med et studentmedlemskap i 2008 (12 prosent). Andelen er høyest i NTL, NOF og HK.

For NOF og NFF vil mange av studentmedlemmene i LO-favor-registeret ikke gjenfinnes i forbundenes rapporter til LO. Men selv om vi fjerner disse to forbundene fra analysen (og kun ser på resterende forbund), forblir andelen studentmedlemmer som forblir medlemmer om lag den samme som i figur 2 (53 prosent er fortsatt medlemmer i 2008).

Figur 3 Medlemsstatus per januar 2008 for aktive studentmedlemmene per januar 2004. Etter forbund per 2004.

Hvilke studentmedlemmer blir og hvilke forsvinner?

Medlemsregisteret til LO-favor har ikke mange bakgrunnsopplysninger om medlemmene, men det finnes opplysninger om kjønn, alder og innmeldingstidspunkt. Vi kan derfor si litt mer om hvilke typer medlemmer som forsvinner ut, og hvilke som fortsetter som medlemmer.

Det er de yngste studentmedlemmene som har størst sannsynlighet for å forsvinne fra LO. Blant dem som var under 25 år i 2004, er knappe 50 prosent fortsatt medlemmer (tabell 5). Andelen som har beholdt medlemskapet – og som har gått over i et ordinært medlemskap – er større jo eldre studentmedlemmene er. Blant studentmedlemmer som var 40 år og mer i 2004, er nesten 70 prosent medlemmer i dag, og de fleste er ordinære medlemmer. Andelen som fortsatt er i et studentmedlemskap er litt høyere blant de yngste, men det er ikke store forskjeller her. Aldersforskjellene består først og fremst i at de yngste oftere forsvinner ut, mens eldre studentmedlemmer går over i et ordinært medlemskap.

Det er flere mulige forklaringer på dette. For det første kan man anta at de eldste gjerne vil ha gjort ferdig sitt utdanningsløp og kommet seg i vanlig arbeid i løpet av perioden 2004–2008. Dermed er et ordinært medlemskap mer aktuelt. Blant de yngste vil det være flere som fortsatt er i en studiesituasjon i 2008. For det andre er det større sannsynlighet for at de eldste har vært i arbeidslivet før de startet på sin høyere utdanning, og kanskje også har vært ordinære LO-medlemmer før de startet på et etter- eller videreutdanningsløp. Denne typen studentmedlemmer vil antakelig i større grad gå tilbake til et vanlig medlemskap når studiene er avsluttet. Dette bekreftes når vi ser på innmeldingstidspunkt. Blant de eldste studentene (de som var 35 år eller mer i 2004) hadde halvparten såpass lang LO-ansiennitet at det er rimelig å anta at de kommer fra et ordinært medlemskap.

Tabell 5 Medlemsstatus 2008 for studentmedlemmene per januar 2004. Etter alder per 2004. Prosent.

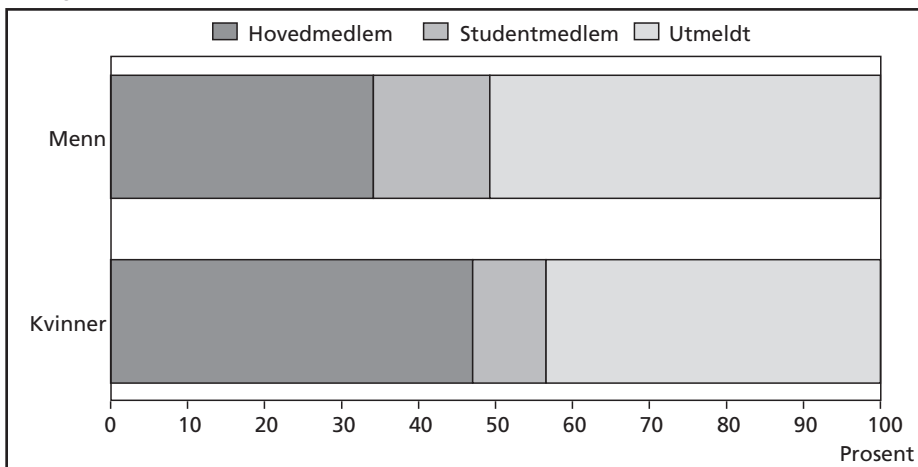
Alder 2004	Medlemsstatus per januar 2008				Antall personer
	Ordinært medlem	Student	Utmeldt	Total	
Under 25 år	34	14	52	100	3559
25 til 29 år	40	10	49	100	2545
30 til 34 år	48	10	42	100	1158
35 til 39 år	51	11	38	100	831
40 år og mer	60	8	32	100	1312
Alle	42	12	46	100	9405

Det kan bemerkes at særlig Fagforbundet har mange voksne blant sine studentmedlemmer. Her var halvparten av studentmedlemmene per 2004 30 år eller eldre. Forbundet har dermed rekruttert studenter som har vært ute i arbeidslivet før de gikk tilbake til skolebenken.

Det er imidlertid ikke slik at studentmedlemmer som sannsynligvis kommer fra et ordinært medlemskap, det vil si har lang LO-ansiennitet i 2004, oftere er å gjenfinne som ordinære medlemmer i 2008 enn de som mest sannsynlig ble rekruttert som studenter etter at studentmedlemskapet ble innført 2001. Her er det dog et lite unntak for dem som har ansiennitet tilbake til før 1996 – denne gruppen skiller seg ut ved noe oftere å gå over til et ordinært medlemskap. Overgangen fra studentmedlemskap til ordinært medlemskap kan dermed ikke forklares med at det er gamle medlemmer som kommer tilbake – også i denne gruppen forsvinner en del ut etter studiene, og en god del av de som er «ferske» studentmedlemmer går over i et vanlig medlemskap.

De mannlige studentmedlemmene var i gjennomsnitt yngre enn kvinnene i 2004. Mens kvinnene i snitt var 30 år, var mennene 28 år. Dette kan også være med på å forklare at det er flere kvinner enn menn som gjenfinnes som ordinære medlemmer per 2008 (figur 4). Mens 57 prosent av de kvinnelige studentmedlemmene fra 2004 fortsatt er medlemmer, er andelen blant mennene knappe 50 prosent. Selv om det er noen flere blant mennene enn blant kvinnene som fortsatt er studentmedlemmer, viser figur 4 at andelen som har forsvunnet ut fra LO er noe høyere blant menn enn blant kvinner. En forklaring er at mange av FO-studentene går over i ordinært medlemskap, og kvinneandelen er høy blant disse. Men selv når vi utelukker FO, er det en viss tendens til at det er flere kvinner enn menn som går over i ordinært medlemskap i løpet av fireårsperioden 2004–2008.

Figur 4 Medlemsstatus per januar 2008 for studentmedlemmene per januar 2004. Menn og kvinner.

Overgang til annet forbund?

Ni av ti studentmedlemmer (91 prosent) er registrert som medlemmer av sitt opprinnelige forbund per januar 2008, det vil si at de fortsatt er medlem av dette forbundet i dag eller de var medlem på det tidspunktet de ble strøket/meldte seg ut av LO (tabell 6). Blant forbund med mange studentmedlemmer er det først og fremst HK og NTL som skiller seg ut ved at noe flere av de opprinnelige studentmedlemmene gjenfinnes i andre forbund. Men heller ikke her er det mer enn 14 prosent som står som medlemmer av et annet LO-forbund, når vi ser på status per januar 2008 (enten som aktive medlemmer i 2008 eller forbundstilknytning ved utmeldingstidspunktet).

Det kan for øvrig bemerkes at de utmeldingskodene som alt overveiende brukes, er «strøket» og «utmeldt, ukjent årsak». Det er kun et lite mindretall av de tidligere studentmedlemmene som er kodet som overført til et annet forbund. Samtidig vet vi at rutinen for å legge inn denne typen data i medlemsregisteret varierer, noe som også gjør at kvaliteten på utmeldingskodene er varierende.

Tabell 6 Forbundsskifter for studentmedlemmer per januar 2004. Kun forbund med minst 50 studentmedlemmer i 2004.

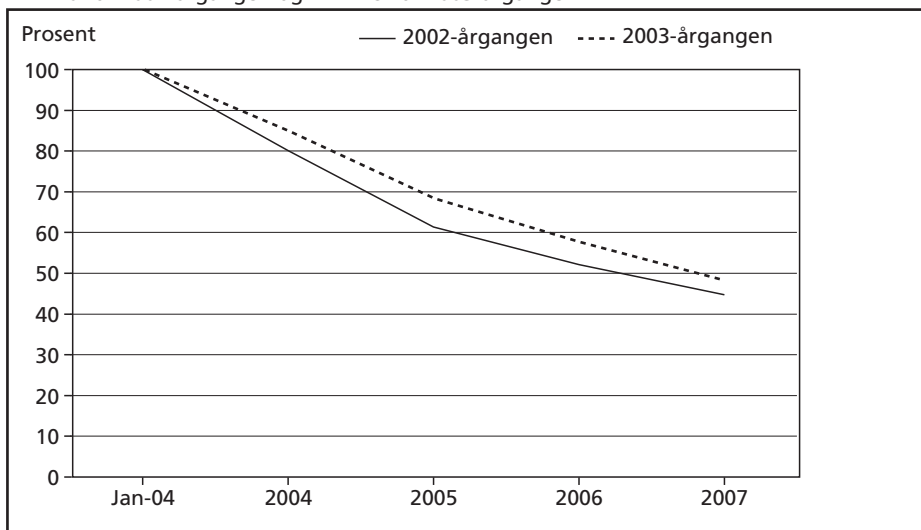
	Samme	Annet forbund	Total	Antall medlemmer
Alle	91	11	100	9405
MFO	98	2	100	607
NFF	97	3	100	222
NOF	94	6	100	1317
Fagforbundet	93	7	100	3117
FO	92	8	100	1724
NTF	91	9	100	99
EL og IT	89	11	100	94
SL	88	13	100	152
NTL	86	14	100	868
HK	86	14	100	795
FLT	85	15	100	97
IE-Kjemisk	82	18	100	133
Fellesforbundet	78	22	100	93

Hvor raskt forsvinner medlemmene?

Vi har også utmeldingstidspunkt for de av studentmedlemmene per 2004 som har forsvunnet fra LO i løpet av fireårsperioden fra januar 2004 til januar 2008. Blant dem som ble meldt inn i 2003 og som fortsatt var medlem i januar 2004 (stiplet linje), forsvant 15 prosent i løpet av 2004, og ved utgangen av 2005 var en tredel utmeldt (figur 5). For dem som hadde noe lengre ansiennitet per januar 2004 (innmeldt i 2002, heltrukket linje) er andelen som forsvinner i løpet av perioden 2004–2005 noe høyere – antakelig fordi flere her har avsluttet sine studier og gått over i arbeid der de enten ikke ønsker å være organisert (i LO) eller ikke har noe tilbud på arbeidsplassen. Det kan se ut som om 15–20 prosent av studentmedlemmene forsvinner årlig de første årene etter at de har meldt seg inn/blitt rekruttert. Noen av disse melder seg inn igjen på et senere tidspunkt. Disse er imidlertid ikke inkludert i figur 5. Her må man også huske at en del av dem som meldte seg inn i 2002 og 2003 vil være utmeldt allerede før 2004.

Figur 5 viser at en god del av studentmedlemmer forsvinner etter ganske kort tid som medlem, og antakelig før de er ferdig med sine studier. Registeropplysningene kan ikke fortelle hvorfor disse ikke beholder medlemskapet gjennom hele studieperioden, men for LO-forbundene er det en utfordring også å følge opp studenter som rekrutteres, for å sikre at så mange som mulig forblir medlemmer gjennom studietiden – og ikke forsvinner etter et semester eller to.

Figur 5 Andel studentmedlemmer per 2004 som fortsatt er medlem av LO. Etter innmeldingsår. N=2210 for 2002-årgangen og N=2479 for 2003-årgangen.

Variasjoner i overgangsriter

Vi vet lite om detaljene bak bevegelsene mellom ulike typer medlemskap (studentmedlemskap og ordinært medlemskap), siden opplysninger om endringer av medlemsstatus ikke beholdes i LO-favør. Vi vet med andre ord *om* et skifte har skjedd – siden alle de vi har sett på opprinnelig var studentmedlemmer, men vi vet ikke *når* dette skjedde. Det finnes imidlertid opplysninger om medlemsstatus per dato (januar 2008) eller ved tidspunkt for utmelding (for dem som ikke lenger er medlemmer). Vi kan dermed se om de av studentmedlemmene som har forlatt LO gjorde dette som studentmedlemmer eller ordinære medlemmer.

Av de opprinnelige studentmedlemmene per 2004 er 61 prosent kodet som ordinære medlemmer i ettertid, det vil si at de enten er ordinære medlemmer i dag eller at de forlot sitt siste LO-forbund som ordinært medlem. Det er med andre ord en ganske betydelig overgang fra studentmedlemskap til ordinært medlemskap.

Blant dem som har forsvunnet fra LO finner vi både studentmedlemmer og vanlige medlemmer (registrert medlemskategori ved utmeldingstidspunktet). Det er med andre ord ikke bare studentene som «lekker», det gjelder også nyutdannede som har blitt overført til et ordinært medlemskap eller meldt seg inn på nytt som ordinært medlem. Blant dem som i dag har status som utmeldte, var 40 prosent ordinære medlemmer da de forlot LO, mens 60 prosent var registrert som studentmedlemmer på utmeldingstidspunktet.

Enkelte forbund peker seg ut ved at det først og fremst er nyutdannede yrkesaktive medlemmer (dvs. tidligere studentmedlemmer som har gått over til ordinært medlemskap) som forsvinner, nemlig FO, NOF, SL og MFO. Her kan man anta at medlemmene forsvinner fordi de skifter yrke, havner på arbeidsplasser uten organisasjoner til stede eller finner ut at medlemskapet er for dyrt eller ikke er verdt pengene.

I de fleste andre forbundene synes mønsteret i større grad å være at studentene forsvinner *før* de kommer ut i arbeid (eventuelt på det tidspunktet de kommer i arbeid), jamfør at langt færre har vært registrert som ordinære medlemmer. Her er utfordringen at forbundene ikke klarer å fange opp tidligere studentmedlemmer når disse er ferdige med studiene og går ut i ordinært arbeid. Blant dem som har forlatt HK og NTL var for eksempel ni av ti registrert som studentmedlemmer på det tidspunktet de forlot forbundet.

Hvor blir studentmedlemmene av?

Tema for denne rapporten er LOs studentmedlemskap, og i hvilken grad studentmedlemmene forblir i LO over tid. LOs studentmedlemskap ble opprettet i 2001 og er et fellesprosjekt mellom forbundene og LO. 54 prosent av de opprinnelige studentmedlemmene per januar 2004 er medlem av et LO-forbund i januar 2008. Av disse er 12 prosent fortsatt studentmedlemmer, mens 42 prosent er registrert som ordinære medlemmer.

Fafo

Borggata 2B/Postboks 2947 Tøyen
N-0608 Oslo
www.fafo.no

Fafo-rapport 2008:25
ISBN 978-82-7422-635-7
ISSN 0801-6143
Bestillingsnr. 20067